TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI

SOLIQ VA HAYOT

ELEKTRON ILMIY OMMABOP JURNAL

ISSN 2181-2292

TAX AND LIFE

“SOLIQ VA HAYOT” ELEKTRON ILMIY-OMMABOP JURNALI TAHRIRIYAT HAY’ATI TARKIBI

Tahririyat kengashi raisi: i.f.d. Qurbonov Ziyat Niyozovich
Bosh muharrir: i.f.d. prof. Isaev Faxriddin Ikromovich

Tahririyat a’zolari:
i.f.d. Qudbiev Sherzod Davlatovich
i.f.d. prof. Zasko Vadim Nikolaevich (Rossiya Federatsiyasi)
i.f.d. prof. Rozdolskaya Irina Vladimirovna (Rossiya Federatsiyasi)
yu.f.d. prof. Rustambaev Mirzayusup Hakimovich
i.f.f.d. PhD Vassilis Polimenis (Gretsiya)
i.f.d. prof. Toshmatov Shuxrat Amanovich
i.f.d. prof. Hotamov Komil Rabbimovich
i.f.d. prof. Qo‘zieva Nargiza Ramazanovna
i.f.d. prof. Xudoyqulov Sadriddin Karimovich
i.f.d. prof. Ismanov Ibrohim Nabievich
i.f.d. prof. O‘rmanov Jahongir Jaloliddinovich
i.f.d. prof. Urazov Komil Baxramovich
i.f.d. prof. Toshnazarov Samiddin Nizomovich
i.f.d. dots. Boronov Bobur Farhodovich

Mas’ul muharrir: i.f.d. dots. Yangiboev Xusniddin Abdimajitovich
Veb administrator: Quyliev Ulug‘bek Rashidovich

www.soliqvahayot.tsue.uz

M U N D A R I J A

Alimxanova N.A.	*Ishlab chiqarish korxonalarida zaxiralar hisobini takomillashtirish yo‘llari*	**5**
Boboyeva S.X.	*Raqamli marketing faoliyatini boshqarishda soliq mexanizmlarining ta’siri*	**12**
Boymurodov U.S.	*O'zbekistonda soliq imtiyozlarini taqdim etish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari*	**18**
Djalilov R.H.	*Soliq imtiyozlarining iqtisodiy mohiyati va ularning fiskal siyosatdagi o‘rni*	**24**
Egamberdiyeva S.R.	*Xalqaro standartlar asosida aktivlarni tasniflash, ularning hisobi va hisobotini takomillashtirish*	**30**
Haydarov O’.A.	*Mamlakat bank tizimida aktivlar samaradorligini oshirishning ilmiy-amaliy jihatlari*	**37**
Jumayeva G.J.	*Qishloq xo'jaligi korxonalari xo'jalik faoliyati tahlilida modellashtirish usulidan foydalanishning uslubiy muammolari*	**46**
Nabiyev F.S	*Raqamli iqtisodiyot sharoitida o‘zbekiston tijorat banklarida pul oqimini boshqarish samaradorligini oshirish yo‘llari*	**54**
Normamatov I.B	*Xizmat ko‘rsatish va ishlab chiqarish korxonalarida iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda tijorat banklari kredit xizmatlarini rivojlantirish*	**62**
Narziyev A.B.	*O‘zbekiston milliy valyuta kursining xalqaro savdoga ta’siri*	**69**
Norboyeva M.Sh	*Islom qimmatli qog‘ozlar bozorini rivojlantirishda xorij tajribasidan foydalanish*	**76**
Oramov J.J.	*Raqamli transformatsiya jarayonining sanoat korxonalar moliyaviy barqarorligiga ta’sirini ekonometrik tahlil qilish*	**86**
Ravshanov A.B.	*Joriy biologik aktivlarni buxgalteriya hisobida aks ettirish masalalari*	**92**
Ruziyev G‘.U.	*Aholi daromadlarini soliqqa tortishning ilmiy-nazariy va iqtisodiy asoslari*	**99**
Shoymardonov O.J.	*Tijorat banklarining biznes ekotizimi muammo va yechimlari*	**107**
Xalikchayeva S.I.	*Foyda solig'i bazasini aniqlash metodologiyasini takomilashtirish masalalari*	**116**
Xolmuradov O.N., Normamatov B.O.	*Majburiyatlar buxgalteriya hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari talablari asosida takomillashtirish*	**123**
Xudoyqulov S.K., Xalikchayeva S.I.	*Soliq bazasini aniqlash metodologiyasining huquqiy transformatsiyasida normativ-huquqiy mexanizmlar va ularning amaliy tadbiqi*	**128**
Shonazarov F.Sh.	*Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli boshqaruvni joriy etishning besh blokli tashkiliy-iqtisodiy modeli va uning empirik jihatdan asoslanishi*	**141**
Исломов Ж.Д.	*Минтақавий барқарорликни таъминлашда чегара олди савдо-саноат зоналарининг аҳамияти*	**148**

Кадирова Л.Ю.	*Глобальные тенденции внедрения искусственного интеллекта в системе государственного финансового контроля и их влияние на экономическую эффективность публичных финансов*	**155**
Камолова Ф.К.	*Порядок бухгалтерского учета дебиторской задолженности на основе международных стандартов*	**162**
Қаршиев О.А.	*Суғурта компанияларида пул оқимлари ҳаракатини бошқариш*	**169**
Қаршиев О.А.	*Суғурта компанияларининг операцион фаолиятида молиявий оқимларни самарали бошқариш масалалари*	**177**
Назметдинова И.Ш.	*Новая экономическая география*	**184**
Ульджабаев К.У. Ярашова В.К.	*Рекомендации по устранению барьеров в торговле услугами железнодорожного транспорта*	**193**
Якубова Ш.Ш.	*Вопросы разработки теоретической концептуальной основы составления финансовой отчётности в контексте узбекистана*	**201**

SOLIQ VA HAYOT
ELEKTRON ILMIY OMMABOP JURNAL
I SON. 2026

JORIY BIOLOGIK AKTIVLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH MASALALARI

Ravshanov A.B.
Qarshi davlat texnika universiteti

Annotatsiya: *Joriy biologik aktivlar o‘zining qisqa hayot sikli va hosil olishga yo‘naltirilganligi bilan alohida hisobga olish tartibini talab qiladi. Ushbu maqolada joriy biologik aktivlarni iqtisodiy mohiyati bo’yicha tasniflanishi, ularni buxgalteriya hisobining milliy standarti va moliyaviy hisobotning xalqaro standarti bo’yicha aktiv sifatida tan olish va baholashning farqli jihatlari yoritib berilgan.*

Keywords: *qishloq xo'jaligi mahsulotlari, joriy biologik aktivlar, biotransformatsiya jarayoni, biologik aktivlarning haqiqiy tannarxi, adolatli qiymatni o'lchash, keyingi o'lchov.*

Аннотация: *Текущие биологические активы требуют особого учета из-за своего короткого жизненного цикла и направленности на получение урожая. В данной статье освещены классификация текущих биологических активов по экономической сущности, различия в их признании и оценке в качестве активов по национальным стандартам бухгалтерского учета и международным стандартам финансовой отчетности.*

Ключевые слова: *сельскохозяйственная продукция, текущие биологические активы, процесс биотрансформации, фактическая стоимость биологических активов, измерение справедливой стоимости, последующее измерение.*

Abstract: *Current biological assets require a separate accounting procedure due to their short life cycle and focus on harvesting. This article highlights the classification of current biological assets by economic nature, the differences in their recognition and valuation as an asset according to the National Accounting Standard and the International Financial Reporting Standard.*

Keywords: *agricultural products, current biological assets, biotransformation process, actual cost of biological assets, measurement of fair value, subsequent measurement.*

1. Kirish.

Bugungi kunda qishloq xo‘jalik korxonalarining samaradorligini oshirish maqsadida fermer xo‘jaliklariga qaysi mahsulotni etishtirish, uni qayta ishlash va sotish bo‘yicha katta imkoniyatlar berilmoqda, qishloq xo‘jaligida mahsulotlarni etishtirishdan tortib ularni qayta ishlash, tayyor mahsulotga aylantirish, sotish, jumladan eksportni amalga oshirish maqsadida klaster tizimi joriy etildi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025 yil 10 dekabrda qishloq xo‘jalik xodimlari kuni munosabati bilan bo‘lgan uchrashuvdagi ma’ruzasida 2025 yilda qishloq xo‘jaligi sohasida

erishilgan natijalarni quyidagicha baholadi: “Joriy yilda xalqimizning 3,5 milliondan ziyod vakili mehnat qilayotgan qishloq xo‘jaligida katta marralarga erishildi.

Paxtachilikda mirishkor dehqon va fermerlarimiz tomonidan 875 ming gektar erda 4 million tonnaga yaqin xirmon yaratildi. Ilk bor paxtada o‘rtacha hosildorlik 46 sentnerga etdi. G‘allakorlarimiz bu yil 8 million 400 ming tonna xirmon yaratdi, o‘rtacha hosildorlik esa 85 sentner bo‘ldi.

Sholikorlarimiz joriy yil 268 ming gektarda sholi ekib, 1 million 340 ming tonna hosil oldi, o‘rtacha hosildorlik 50 sentnerga etdi. Uch yilda 155 ming gektar bog‘ va uzumzor barpo etildi, intensiv bog‘lar 150 ming gektarga etkazildi. Joriy yilda 3,4 million tonna meva, 2 million tonna uzum, 19,5 million tonna sabzavot, poliz va kartoshka, 1 million tonna dukkakli va moyli ekinlar etishtirildi.

Yil boshidan oziq-ovqat eksporti 37 foizga o‘sib, 3 milliard dollarga etdi, yil yakuni bilan bu ko‘rsatkich ilk bor 3,2 milliard dollardan oshadi. Mevasabzavotlarimiz kirib borgan davlatlarning soni 18 taga ko‘payib, 83 taga etdi” (president.uz).

Bugungi kunda qishloq xo‘jalik korxonalarida buxgalteriya hisobini xalqaro standartlar talabida tashkil etish uchun qator muammolar mavjud:

Ko‘pchilik fermer xo‘jaliklarda buxgalteriya hisobi to‘liq tashkil etilmagan. Hisobotlar faqat soliq maqsadlarida tuziladi.

Qishloq xo‘jaligi sohasida faoliyat yurituvchi korxonalar uchun biologik aktivlarni to‘g‘ri baholash, hisobga olish va hujjatlashtirish moliyaviy hisobotning ishonchliligi va xalqaro investorlar oldida shaffoflikni ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Xususan, joriy biologik aktivlar (masalan, bug‘doy, paxta, sabzavot ekinlari) o‘zining qisqa hayot sikli va hosil olishga yo‘naltirilganligi bilan alohida hisob tartibini talab qiladi. Ushbu masalalarning dolzarbligi biologik aktivlar hisobini tadqiq qilishni taqozo etadi.

2. Adabiyotlar sharhi.

Iqtisodchi olim A.S.Boltaev (2024) mamlakatimizda BAlar hisobiga oid yondashuvlarni uch guruhga ajratadi:

- *birinchi guruh* tadbirkorlik sub’ektlari amaldagi 21-son BHMSda biologik aktivlar tarkibiga kiruvchi aktivlar mavjudligi va harakati to‘g‘risidagi axborotlarni umumlashtirish uchun belgilangan schyotlar tarkibida tegishli analitik schyotlarni ochgan holda yuritishmoqda;
- *ikkinchi guruh* tadbirkorlik sub’ektlari 21-son BHMSda belgilangan schyotla asosida MHXS talablaridan kelib chiqgan holda tegishli schyotlarni qo‘shish va o‘zgartirishlar kiritish orqali alohida MHXS bo‘yicha schyotlar rejasi ishlab chiqib yuritishmoqda;
- *uchinchi guruh* tadbirkorlik sub’ektlari vakolatli organ tomonidan tavsiya etilgan namunaviy schyotlar rejasida belgilangan schyotlardan foydalanib kelishmoqda” (А.С.Болтаев., 2024).

A.Eraliev tan olish qoidalarni quyidagicha “Tadbirkorlik sub’ekti biologik aktivni yoki qishloq xo‘jaligi hosilini tan olishi lozim, faqatgina qachonki:

(a) tadbirkorlik sub’ekti aktivni o‘tgan xodisalar natijasida nazorat qilsa;

(b) tadbirkorlik sub’ektiga aktiv bilan bog‘liq kelgusi iqtisodiy manfaatlar oqimi sodir bo‘lishining ehtimoli mavjud bo‘lsa; va

(v) aktivning haqqoniy qiymati yoki tannarxi ishonchli baholansa” (А.Эралиев, 2022).

O.G. Popova (2009) “Qishloq xo‘jalik mahsulotlari biologik aktivlardan ajratib olishda (o‘simlikshunoslikda bu hosilni yig‘ishtirishda bug‘doy, meva, chorvachilikda – qirqim, sog‘ish va yig‘ish natijasida olingan jun, sut, tuxum, asal yoki biologik aktivlarning hayot faoliyatini

tugatish jarayonini tugatish) biologik aktiv elementi sifatida tugallanadi va alohida aktiv sifatida tan olinadi" (О.Г.Попова).

Kirg'izistonlik olimlar Isroilov T.M. va boshqalar (2023) "Bizning fikrimizcha, IFRS bo'yicha biologik aktivlarni hisobga olishning tavsiya etilgan metodologiyasi qabul qilinishi mumkin emas, chunki bizning tadqiqotlarimiz va ayrim jihatlarini amaliy qo'llashimiz biologik aktivlarni faqat uzoq muddatli aktivlar sifatida hisobga olish mumkin emasligini ko'rsatadi. Shuning uchun savol tug'iladi, nima uchun bizning fikrimizcha dehqon (fermer) xo'jaliklarining hisobini tashkil etishda biologik aktivlarni ishlab chiqarish siklining davomiyligi bo'yicha tasniflash zarur? Ushbu tasnif aktivni uzoq muddatli va qisqa muddatli deb tan olish imkonini beradi. Shuning uchun biologik aktivlar qisqa muddatli aktivlar bo'limida va uzoq muddatli aktivlar bo'limida hisobga olish mumkin" deb xulosaga kelishgan (Исраилов Т.М., 2023).

3. Tadqiqot metodologiyasi.

Tadqiqot davomida joriy biologik aktivlar va ularni hisobga olinishining metodologiyasini o'rganish maqsadida ilmiy tadqiqot faoliyati olib borishning iqtisodiy-statistik, analiz va sintez, taqqoslash kabi usullardan foydalanildi.

4. Tahlil va natijalar.

Qisqa muddatli (joriy) biologik aktivlar – bu bir vegetatsiya mavsumi davomida o'sib, hosil berib, hayot sikli yakunlanadigan qishloq xo'jaligi ekinlaridir. Bu turdagi o'simliklarga don ekinlari (bug'doy, arpa, sholi), texnik ekinlar (paxta, zig'ir, kungaboqar), sabzavot va poliz ekinlari (kartoshka, pomidor, qovun) va boshqalarni kiritish mumkin.

Joriy biologik aktivlarni iqisodiy mohiyati bo'yicha tavsiflash mumkin (1-jadval).

1-jadval.

Joriy biologik aktivlarni iqtisodiy mohiyati bo'yicha tavsiflanishi

№	Iqtisodiy guruhi	Qisqacha tavsif	Misollar
1	Oziq-ovqat ekinlari	Inson iste'moli uchun asosiy oziq-ovqat manbai	Bug'doy, sholi, makkajo'xori, arpa va b.
2	Texnik ekinlar	Sanoatda qayta ishlash uchun xom ashyo beradi	Paxta, qand lavlagi, kungaboqar, soya va b.
3	Ozuqabop ekinlar	Chorva mollari uchun em-xashak sifatida etishtiriladi	Sudan o'ti, beda, makkajo'xori va b.
4	Sabzavot ekinlari	Yangi yoki qayta ishlangan holda iste'mol qilinadi	Pomidor, bodring, karam va b.
5	Dorivor ekinlar	Tibbiyot va farmasevtikada qo'llaniladi	Romashka, yalpiz, issop va b.
6	Manzarali ekinlar	Bezak va ko'kalamzorlashtirish uchun etishtiriladi	Astra, kalendula, kosmeya va b.

Joriy biologik aktivlar biologik aktiv sifatida quyidagi shartlar bajarilganda tan olinadi:
- Korxona aktiv ustidan nazoratga ega bo‘lsa;
- Kelgusida iqtisodiy naf olish ehtimoli mavjud bo‘lsa;
- Aktivning qiymati ishonchli baholansa.

Quyida joriy biologik aktivlarni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS) va buxgalteriya hisobining milliy standartlari (BHMS) asosida hisobga olishdagi asosiy farqlar 2-jadval ko‘rinishida keltirilgan.

2-jadval.

Joriy biologik aktivlarni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va buxgalteriya hisobining milliy standartlari asosida hisobga olishdagi asosiy farqlar

№	Solishtirish mezoni	MHXS (IAS 41) bo‘yicha	BHMS bo‘yicha
1	Hisob ob’ekti	Biologik aktiv sifatida tan olinadi	Asosan ishlab chiqarish xarajatlari ob’ekti sifatida
2	Tan olish sharti	Nazorat, iqtisodiy naf va ishonchli baholash mavjud bo‘lishi kerak	Ekish va parvarishlash xarajatlar amalga oshirilganligi asos qilinadi
3	Dastlabki baholash	Adolatli qiymat – sotish xarajatlari chiqarilgan holda	Haqiqiy tannarx (rejali yoki haqiqiy) bo‘yicha
4	Keyingi baholash	Har hisobot sanasida adolatli qiymatda qayta baholanadi	Qayta baholash amalga oshirilmaydi
5	Qiymat o‘zgarishlarini aks ettirish	Foyda yoki zarar tarkibida darhol tan olinadi	Moliyaviy natijalarga bevosita ta’sir etmaydi
6	Hosil yig‘im-terimi paytida	Mahsulot adolatli qiymatda baholanadi	Mahsulot haqiqiy tannarxda kirim qilinadi
7	Keyingi hisob	IAS 2 «Zaxiralar» standartiga o‘tkaziladi	Tovar-moddiy zaxiralar hisobi qoidalariga muvofiq
8	Hisobotda ochib berish	Batafsil axborot va baholash usullari ochib beriladi	Axborot ochib berish cheklangan
9	Moliyaviy hisobotga ta’siri	Aktivlar va foyda o‘zgaruvchan bo‘lishi mumkin	Hisobot ko‘satkichlari barqaror
10	Investorlar uchun shaffoflik	Yuqori	Nisbatan past

BHMSga asosan joriy biologik aktivlar unib chiqishi va chiqmasligidan qa’tiy nazar ishlab chiqarish xarajatlari ob’ekti sifatida tan olinadi. Joriy biologik aktivlar ekish va parvarishlashga qilingan xarajatlar 2010-“Asosiy ishlab chiqarish” xarajatlari schyotining debetida hisobga olinadi. Bu hisobda quyidagicha aks ettiriladi:

1. Urug‘lik erga ekilganda ekilgan urug‘lik summasiga:
Dt 2010-“Asosiy ishlab chiqarish”,
Kt 1010-“Xom-ashyo va materiallar (urug‘lik analitik schyoti)”.
2. Ekin maydoniga o‘g‘itlar berilganda sarflangan o‘g‘itlar summasiga:
Dt 2010-“Asosiy ishlab chiqarish”,
Kt 1010-“Xom-ashyo va materiallar (o‘g‘itlar analitik schyoti)”.

3. Urug‘likni ekish xarajatlari summasiga:

Dt 2010-“Asosiy ishlab chiqarish”,

Kt 2310-“Yordamchi ishlab chiqarish (mashina-traktor parki xarajatlari)” va boshqalar.

4. Mahsulotni yig‘ish paytidagi kirim qilingan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari summasiga (reja yoki haqiqiy tannarxga):

Dt 2810-“ Ombordagi tayyor mahsulotlar”,

Kt 2010-“Asosiy ishlab chiqarish”.

MHXSga muvofiq joriy biologik aktivlar aktiv sifatida quyidagi shartlar bir vaqtning o‘zida bajarilganda tan olinadi:

- xo‘jalik tomonidan nazorat qilinishi omillari mavjud bo‘lsa, ya’ni masalan, urug‘ ekilib, o‘simlik korxona er maydonida o‘sish jarayoniga kirgan bo‘lsa.

- xo‘jalikka kelgusida iqtisodiy naf keltirishi ehtimoli mavjud bo‘lsa, ya’ni hosil olish, sotish yoki qayta ishlash imkoni mavjud bo‘lsa.

- xo‘jalik tomonidan ishlab chiqarishga sarflangan xarajatlar qiymatini ishonchli bahola mumkin bo‘lsa, ya’ni adolatli qiymat yoki uni aniqlash imkoni bo‘lmasa, boshlang‘ich xarajatlar orqali.

Amaliyotda joriy biologik aktivlar urug‘ ekishning o‘zida emas, balki nihol chiqqandan, biologik o‘sish jarayoni boshlangandan boshlab xo‘jalik ushbu o‘simlik ustidan real nazorat o‘rnatgan paytdan boshlab biologik aktiv sifatida tan olinadi.

Amaldagi 21-BHMSda biologik aktivlarni hisobga oladigan schyotlar belgilanmagan. Bizning fikrimizcha, amaldagi schyotlar rejasidagi 1200-“Joriy biologik aktivlar (o‘simliklar)ni hisobga oluvchi schyotlar” deb nomlash va bu schyot tarkibida quyidagi schyotlarni joriy etish lozim deb hisoblaymiz:

1210-“ Oziq-ovqat ekinlari”;

1220-“ Texnik ekinlar”;

1230-“ Ozuqabop ekinlar”;

1240-“ Sabzavot ekinlari”;

1250-“ Dorivor ekinlar”;

1260-“ Manzarali ekinlar”;

1290-“Boshqa bir yillik o‘simliklar”.

Nihol unib chiqqandan, o‘simlik vujudga kelgandan keyin ishlab chiqarish xarajatlari biologik aktivlar deb tan olinadi. Bu hisobda quyidagicha aks ettiriladi:

Dt 1200-“Joriy biologik aktivlar (o‘simliklar)ni hisobga oluvchi schyotlar”,

Kt 2010-“Asosiy ishlab chiqarish”.

Shu paytdan boshlab o‘simliklar baholanadi (agar adolatli qiymatni aniqlash imkoni bo‘lsa).

Adolatli qiymat – bu bozor ishtirokchilari o‘rtasida odatiy shartlarda aktivni sotish mumkin bo‘lgan narx.

Agar adolatli qiymatni ishonchli aniqlab bo‘lmasa, biologik aktivlar tannarx bo‘yicha, yig‘ilgan amortizatsiya va qadrsizlanish chiqarilgan holda baholanadi.

Joriy biologik aktivlar (o‘simliklar)ni o‘sish davridagi qiymatining o‘zgarishiga, agar adolatli qiymat oshsa:

Dt 1200-“Joriy biologik aktivlar (o‘simliklar)ni hisobga oluvchi schyotlar”,

Kt 9390-“ Boshqa operatsion daromadlar (biologik aktivlarni qayta baholashdan daromad)”.

Agar adolatli qiymat kamaysa:

Dt 9430-“Boshqa operatsion xarajatlar (biologik aktivlarni qayta baholashdan zarar)”.

Kt 1200-“Joriy biologik aktivlar (o‘simliklar)ni hisobga oluvchi schyotlar”.
Biologik aktivning hayotiy faoliyati tugab, mahsulot olinganda yoki hosil yig‘ib olinganda:
Dt 2810-“Tayyor mahsulot (qishloq xo‘jaligi)”,
Kt 1200-“Joriy biologik aktivlar (o‘simliklar)ni hisobga oluvchi schyotlar”.
Hosil yig‘ib olingan paytdan boshlab mahsulot zaxiralar hisoblanadi.

5. Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, xalqaro hisob amaliyotida “biologik aktivlar” moliyaviy hisobotning muhim ob’ekti sifatida tan olinadi.

Biologik aktivlar hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablariga moslashtirish, biologik aktivlar hisobiga doir rivojlangan mamlakatlar tajribalaridan samarali foydalanilishiga erishish bu barcha mamlakatlarning milliy moliyaviy hisoboti uchun muhim va dolzarb masalalaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Qishloq xo‘jaligi sohasida faoliyat yurituvchi korxonalar uchun biologik aktivlarni to‘g‘ri baholash, hisobga olish va hujjatlashtirish moliyaviy hisobotning ishonchliligi va xalqaro investorlar oldida shaffoflikni ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.

BHMSga asosan joriy biologik aktivlar unib chiqishi va chiqmasligidan qa’tiy nazar ishlab chiqarish xarajatlari ob’ekti sifatida tan olinadi.

MHXSga muvofiq joriy biologik aktivlar urug‘ ekishning o‘zida emas, balki nihol chiqqandan, biologik o‘sish jarayoni boshlangandan boshlab xo‘jalik ushbu o‘simlik ustidan real nazorat o‘rnatgan paytdan boshlab biologik aktiv sifatida tan olinadi.

Bizning fikrimizcha, amaldagi schyotlar rejasidagi 1200-“Joriy biologik aktivlar (o‘simliklar)ni hisobga oluvchi schyotlar” deb nomlash va bu schyot tarkibida quyidagi schyotlarni joriy etish lozim deb hisoblaymiz:

1210-“ Oziq-ovqat ekinlari”;
1220-“ Texnik ekinlar”;
1230-“ Ozuqabop ekinlar”;
1240-“ Sabzavot ekinlari”;
1250-“ Dorivor ekinlar”;
1260-“ Manzarali ekinlar”;
1290-“Boshqa bir yillik o‘simliklar”.

Adabiyotlar:

Ravshanov A.B. *Biologik aktivlarni hisobga olishning nazariy masalalari va ularni amaliyotda qo‘llash muammolar*. https://dspace.kstu.uz/items/080c5f61-a1ec-4401-9e13-96ac8fc9dc87

4-сон БҲХС “Қишлоқ хўжалиги” https://nrm.uz/contentf?doc=708861 (ias) 41qishloq_ho%E2%80%98jaligi_buhgalteriya_hisobining_halqaro_standarti_(AV tomonidan_09_12_2022_y_3400-son_bilan_ro%E2%80%98yhatga olingan moliya vazirining_10_11_2022_y_61-son_buyrug%E2%80%98iga_26-ilova)&products=1 vse zakonodatelstvo uzbekistana

А.С.Болтаев. Биологик активлар ҳисобининг услубий жиҳатларини такомиллаштириш // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar* (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali. 2024 yil 1-son (yanvar-fevral). http://iqtisodiyot.tsue.uz/journal 39-40-betlar

А.Эралиев. Биологик активлар ва улардан олинадиган маҳсулотлар ҳисобининг халқаро стандартлар бўйича таснифи ва тавсифи // *Ekonomika-socium*. №6 (97), 2022. https://sciup.org/ekonomika-socium

Исраилов, Т. М., Курманбекова, А. А., Н. Тимур кызы. Биологические активы: признание, классификация, оценка и учет согласно МСФО // *Социальное предпринимательство и корпоративная социальная ответственность*. – 2023. – Т. 4, № 3. – С. 171-188. – DOI 10.18334/social.4.3.120881

О.Г.Попова. Оценка биологических активов. // https://finotchet.ru/articles/444/

Президентимиз қишлоқ хўжалик хидимлари билан мулоқат қилди // https://president.uz/uz/lists/view/8763

Равшанов А. Биологик активларни тан олиш ва баҳолаш масалалари. https://sci-p.uz/index.php/eitt/article/view/3431.

SOLIQ VA HAYOT

ELEKTRON ILMIY OMMABOP JURNAL

www.soliqvahayot.tsue.uz